

XLIV Olimpiada Geograficzna

Rok szkolny 2017/2018

Temat A

Powiązania funkcjonalne Nidzicy z otoczeniem regionalnym

Autor pracy: Joanna Jasińska, klasa III LO A

Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących

im. Stanisława Staszica w Nidzicy

Opiekun pracy: mgr Patrycja Ciesielska

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I. Powstanie i rozwój miast.....	4
1. Definicja miasta i jego funkcje.....	4
2. Urbanizacja i jej fazy.....	4
3. Miasta jako elementy stymulujące gospodarkę XXI wieku.....	5
II. Metodologiczne podstawy pracy	6
1. Przedmiot i cel badań.....	6
2. Metody i techniki.....	6
III. Charakterystyka powiatu nidzickiego.....	8
1. Położenie geograficzne obszaru.....	8
2. Walory kulturowe.....	10
3. Walory przyrodnicze.....	15
IV. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym.	16
V. Nidzica i jej otoczenie jako centrum motoryczne regionu.....	19
1. Zakres i siła pierwotnych powiązań między miastem, a sąsiednimi gminami.....	19
2. Procesy transformacji społecznej, ekonomicznej i kulturowej.....	22
3. Potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju gospodarczego.....	24
4. Struktura przestrzenno-funkcjonalna miasta.....	25
5. Analiza rynku pracy.....	26
6. Bezrobocie jako przyczyna ruchu migracyjnego.....	27
VI. Oddziaływanie miasta na środowisko naturalne.....	29
VII. Prognoza oddziaływania miasta na tereny sąsiednie w przyszłości.....	31
VIII. Podsumowania i wnioski	33
Spis literatury	34
Spis fotografii	36
Spis rycin.....	36
Spis tabel.....	36
Załącznik.....	37

Wstęp

Pierwsze stałe osady przekształcające się w osady miejskie powstały w okresie neolitu na Bliskim i Środkowym Wschodzie. Wtedy następował koniec epoki lodowcowej, zapoczątkowany interglacją w latach ok. 12000-10800 p.n.e.. Wynikiem tego było duże ocieplenie ok. 8300 roku p.n.e. Zmiany klimatyczne zachodzące w tamtym okresie spowodowały migracje dużych zwierząt na północ. W efekcie czego kręgi ludności polujące na: mamuty, jelenie czy tygrysy szablozębne musiały zdobyć nowe źródło pożywienia¹. Nauczyli się selekcjonować rośliny, które stały się częścią ich diety. Powoli zaczęli zmieniać koczowniczy tryb życia na osiadły². A region, w którym powstały pierwsze osady nazywano żyznym półksiężycem. Był to obszar obejmujący doliny rzek Eufrat, Tygrys i Jordan, aż po ujście Nilu. Za pierwszą stałą osadę uważa się Jerycho, powstałe ok. 9 tysięcy lat p. n. e., które po tysiącleciu istnienia zmieniło się w osadę miejską. Przez kolejne tysiąclecia w wyniku rozwoju cywilizacyjnego człowieka powstały różne kultury, wierzenia oraz związane z nimi różnorakie wizje miasta idealnego. Pojawiało się coraz więcej nowych czynników miastotwórczych³.

Celem tej pracy jest ukazanie powiązań funkcjonalnych miasta z otoczeniem regionalnym.

W realizacji wyżej wymienionego celu została zastosowana metoda sondażu diagnostycznego. Badania zostały przeprowadzone wśród uczniów w wieku 17-19 lat, zamieszkujących powiat nidzicki, w tym pobliskie wsie. Wykorzystano również analizę danych zastanych.

Temat „Powiązania funkcjonalne Nidzicy z otoczeniem regionalnym” wybrałam dlatego, że interesuję się geografią społeczno-ekonomiczną. Nie bez znaczenia pozostawał fakt, że urodziłam się w tym mieście i byłam świadkiem zmian w nim zachodzących. Jestem świadoma dużego wpływu, jakie miasto wywiera na otaczające je tereny oraz mieszkańców tych obszarów. Jest ono motorem przemian. Stwierdziłam, że ze względu na moje zainteresowania, nawiązane kontakty z przedstawicielami środowisk lokalnych, dostęp do różnorodnych dokumentów i prac oraz własne obserwacje, mam możliwość napisania pracy przy jednoczesnym poszerzeniu swojej wiedzy w dziedzinie, która mnie interesuje.

¹ Nougier L.: W czasach Majów, Azteków i Inków. Wrocław 1991, Wydawnictwo Dolnośląskie, s. 8-12.

² Nougier L.: Czasy prehistoryczne. Wrocław 1991, Wydawnictwo Dolnośląskie, s. 46-50, s. 58-59.

³ Sochacki W.: Historia dla maturzystów: repetytorium. Bydgoszcz 2007, Oficyna Wydawnicza Branta, s. 5-12.

I. Powstanie i rozwój miast

1. Definicja miasta i jego funkcje

Pierwsze prace zawierające definicję miasta powstały na przełomie XIX i XX wieku. Za twórców nowoczesnej geografii miast uznaje się Euglena Oberhumera i Kurta Hasserta, ponieważ to oni określili jej ogólne podstawy⁴.

Pod koniec XIX wieku F. Ratzel w *Antropogeografii* podał syntetykę pojęć z zakresu geografii, zawierając również odniesienie do pojęcia „miasto”, określając je jako: trwale zagęszczenie ludzi i siedzib ludzkich, obejmujące znaczny obszar oraz położenie w centralnym punkcie większych dróg komunikacyjnych⁵.

Miasto w dzisiejszych czasach posiada wiele różnorodnych funkcji z jedną dominującą, która tworzy podstawę życia miasta. Do podstawowych funkcji zaliczamy: administracyjno-polityczną, produkcyjno-przemysłową, handlową, miejsca zamieszkania, miejsca pracy, a także różnego rodzaju funkcje usługowe⁶.

2. Urbanizacja i jej fazy

W XX w. i na początku XXI w. Ziemia stała się planetą miast. W postępujących po sobie latach notujemy nieustanny wzrost ich liczby. Proces rozwoju miast nazywamy urbanizacją. Przejawia się ona między innymi wzrostem udziału ludności miejskiej w ogólnej ludności danego kraju bądź regionu. W znaczeniu socjologicznym, urbanizacja oznacza przekształcenie ludności wiejskiej w społeczeństwo miejskie. Skutkuje to upodobnianiem się wsi do miast pod względem warunków bytowych oraz społecznych. Różnorodność tych przemian możemy obserwować na czterech płaszczyznach: demograficznej, przestrzennej, ekonomicznej i społecznej. Proces urbanizacji nie jest jednostajny. Obecnie wyróżnia się cztery fazy urbanizacji⁷.

Pierwszą fazę nazywamy urbanizacją wstępną-polegającą na skupieniu się ludności w miastach i powstających centrach aglomeracji. Jej napływ wynika z dużego zapotrzebowania na siłę roboczą dla szybko rozwijającego się przemysłu i usług. W fazie tej dominuje urbanizacja na płaszczyźnie ekonomicznej i demograficznej. Charakterystyczną cechą miast jest duża gęstość zaludnienia w jego centrum. Na tym etapie znajdują się najbiedniejsze państwa Afryki i Azji⁸.

⁴ Szymańska D.: Geografia osadnictwa. Warszawa 2009, Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 171-172.

⁵ Tamże, s. 171-172.

⁶ Tamże, s. 234-244.

⁷ Tamże, s.37-40, s.47.

⁸ Szymańska D.: Urbanizacja na świecie. Warszawa 2007, Wydawnictwo Naukowe PWN, s.46-47.

Drugą fazę nazywamy suburbanizacją. Zamożniejsza ludność mieszkająca w centrum miasta przenosi się na obszary rezydencjalne dobrze skomunikowane z centrum. Podczas tej fazy możemy zaobserwować znaczący napływ ludności wiejskiej co skutkuje rozrastaniem się peryferii miasta, ale również tworzeniem się dzielnic biedy tzw. slumsów. Dominuje w niej urbanizacja na obszarze przestrzennym. Suburbanizacja kształtuje system osadniczy krajów rozwijających się⁹.

Trzecią fazę nazywamy dezurbanizacją. Podczas jej trwania obserwujemy spadek znaczenia śródmieść. Ludność opuszcza nie tylko strefę centralną, ale także podmiejską i przenosi się na peryferie miasta, gdzie lokalizowane są obiekty przemysłowe i usługowe. Efektem tej fazy jest rozrost przestrzenny ośrodków miejskich. Typowa jest dla krajów wysoko rozwiniętych¹⁰.

Czwarta faza nazywana reurbanizacją charakteryzuje się ponownym napływem ludności na tereny położone w centrum miasta. Jest to spowodowane działaniami rewitalizującymi centra miejskie np. odnową centralnych dzielnic lub nadawaniem im nowych funkcji. Dezurbanizacja jest typowa dla państw których miasta są rozwinięte na wysokim poziomie gospodarczym, np.: Stany Zjednoczone, bądź Japonia.¹¹

Miarą rozwoju urbanizacji jest wskaźnik urbanizacji. Wyraża on procentowy udział ludności zamieszkującej miasta w ogólnej liczbie mieszkańców danego kraju bądź regionu. W obrębie regionów wskaźnik często przyjmuje różnorodne wartości wynikające z dysproporcji w rozwoju społeczno- gospodarczego¹².

3. Miasta jako elementy stymulujące gospodarkę XXI wieku.

Rewolucja przemysłowa spowodowała rozwój przemysłu, co z kolei pociągnęło za sobą rozwój transportu i komunikacji. Zwiększyła się mobilność ludzi. Obecnie coraz więcej ludzi przemieszcza się między ośrodkami miejskimi i wiejskimi. „Relacje miasto-region i kształtowanie się zaplecza miasta odbywa się z jednej strony na zasadzie konkurencji o obszary wpływu i obsługi, z drugiej natomiast (...) na zasadach współpracy regionu i geograficznego podziału pracy”¹³. Mieszkańcy wsi swój czas pracy spędzają w mieście, a ci pracujący na wsi jeżdżą do miasta, aby skorzystać z usług oferowanych w przestrzeni miejskiej takich jak: kultura, nauka,

⁹ Szymańska D.: Urbanizacja na świecie. Warszawa 2007, Wydawnictwo Naukowe PWN, s.46-47.

¹⁰ Tamże, s.48.

¹¹ Tamże, s. 37-45.

¹² URBNEWS

www.urbnews.pl

¹³ Szymańska D.: Geografia osadnictwa. Warszawa 2009, Wydawnictwo PWN, s. 259.

oświata, usługi zdrowotne, prawne czy bankowo-finansowe. Miasto jest ośrodkiem handlu lokalnego. Z jednej strony zaopatruje wieś w usługi i dobra a z drugiej jest rynkiem zbytu na towary wytwarzane na wsi¹⁴.

Reasumując ośrodki miejskie są strategiczne w procencie rozwoju gospodarczego każdego kraju. Stanowią miejsce skupiające miejsca pracy czy usługi. Odkrywane w nich innowacje oddziałują na gospodarkę całego państwa. Rozwój gospodarczy zależy nie tylko od rozwoju dużych ośrodków miejskich, ale i tych mniejszych. Zrównoważony rozwój przekłada się na dobrą kondycję gospodarczą całego kraju i sprawia, że staje się on skutecznym konkurentem na arenie międzynarodowej.¹⁵

II. Metodologiczne podstawy pracy

1. Przedmiot i cel badań

Badanie naukowe to wieloetapowy proces zróżnicowanych wewnętrznie działań mających zapewnić nam dokładne, a także szczegółowe poznanie wybranego wycinka rzeczywistości przyrodniczej, technicznej, społecznej bądź kulturowej¹⁶.

Badania te podejmujemy zazwyczaj wtedy, gdy dane zjawisko nie doczekało się jeszcze opracowań naukowych, bądź, gdy chcemy odnieść wyniki znane w innym ujęciu do określonego miejsca i czasu. Każde badanie służy realizacji ustalonego celu. Owym celem jest dążenie do wzbogacenia wiedzy o osobach, rzeczach ewentualnie zjawiskach¹⁷.

Przedmiotem badań niniejszej pracy jest Nidzica, a głównym celem ukazanie jej powiązań funkcjonalnych z regionem.

2. Metody i techniki

Metoda to zespół teoretycznie uzasadnionych zabiegów koncepcyjnych oraz instrumentalnych obejmujących całość postępowania badacza, które zmierzają do rozważenia określonego problemu naukowego. Metoda jest również wskazaniem sposobu poznania teoretycznego oraz działania praktycznego. Metoda myślenia

¹⁴ Karwińska A.: Rola miast w procesie społecznym w Polsce. Rzeszów 2015, Uniwersytet Rzeszowski, s. 25-31.

¹⁵ Redaktor: Dej M.: Raport o stanie polskich miast 2016 stan gospodarczy. s. 5-15.

¹⁶ Zaczyński W.: Praca badawcza nauczyciela, Warszawa 1997, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczna, s.9.

¹⁷ Dutkiewicz W.: Praca magisterska. Przewodnik metodyczny dla studentów pedagogiki. Kielce 1998, Dom Wydawniczy STRZELEC, s. 31.

teoretycznego dotyczy takiego sposobu, który umożliwia poznanie oraz wyrażenie istoty badanego zjawiska. Metoda myślenia praktycznego dotyczy sposobu myślenia, który objaśnia, jak należy coś zrobić, zrealizować. Jest to metoda myślenia przy bezpośrednim działaniu praktycznym¹⁸.

Metoda badań odnosi się również do ogólnych norm (reguł) postępowania badawczego, tj. obowiązujących bez względu na cel, jakiemu ma służyć oraz warunki, w jakich się ją stosuje¹⁹. W pracy zostały zastosowane następujące metody:

- metoda indywidualnych przypadków jest sposobem badań polegający na analizie jednostkowych losów ludzkich uwikłanych w określone sytuacje wychowawcze lub na analizie jednostkowych biografii ludzkich z nastawieniem na opracowanie diagnozy przypadku w celu podjęcia działań terapeutycznych. Badania tą metodą posługują się dość nielicznym zestawem technik badawczych. Najbardziej użyteczną techniką w przypadku omawianej metody jest wywiad. Znakomicie jest uzupełniany poprzez obserwacje oraz analizę dokumentów osobistych²⁰.
- metoda sondażu diagnostycznego-zastosowanie tej metody daje możliwości wyjaśnienia pewnych zjawisk masowych lub ważniejszych procesów występujących w zbiorowości. Metoda ta w części opisowej pozwala na uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące poglądów, opinii, motywów, zachowania się osób, danych o środowisku rodzinnym, rówieśniczym czy też lokalnym²¹.

Badania ankietowe są sposobem zbierania informacji za pomocą zestawu pytań, dotyczących bezpośrednio lub pośrednio określonych problemów badawczych. Pytania zamieszczone w ankiecie mają charakter pytań otwartych lub zamkniętych. Pytania otwarte pozostawiają badanym całkowitą swobodę odpowiedzi. Natomiast pytania zamknięte przewidują zestawy gotowych odpowiedzi, wymagających jedynie wyboru tej właściwej odpowiedzi z punktu widzenia osoby badanej, czyli respondenta²².

Badanie dokumentów to technika służąca do gromadzenia danych opisowych oraz ilościowych informacji o badanej instytucji. Analiza dokumentów pozwala

¹⁸ Dutkiewicz W.: Praca magisterska. Przewodnik metodyczny dla studentów pedagogiki. Kielce 1998, Dom Wydawniczy STRZELEC, s.50.

¹⁹ Łobocki M.: Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych. Kraków 2001, Oficyna Wydawnicza Impuls, s.217.

²⁰ Tamże, s.78-79.

²¹ Dutkiewicz W.: Praca magisterska. Przewodnik metodyczny dla studentów pedagogiki. Kielce 1998, Dom Wydawniczy STRZELEC, s.55.

²² Łobocki M.: Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych. Kraków 2001, Oficyna Wydawnicza Impuls, s.237. 13 III.

13 W. Dutkiewicz, dz. cyt, str. 70-71

na podejmowanie problemów, które trudno byłoby zbadać za pomocą metod i technik badawczych²³.

III. Charakterystyka powiatu nidzickiego

1. Położenie geograficzne obszaru

Według podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez Jerzego Kondrackiego obszar powiatu nidzickiego leży w zasięgu dwóch prowincji: Nizu Środkowoeuropejskiego oraz Nizu Wschodniobałtycko-Białoruskiego²⁴. Podprowincje Pojezierza Południowobałtyckiego oraz Niziny Środkowopolskie znajdują się w obszarze Nizu Środkowoeuropejskiego, a podprowincja Pojezierza Wschodniobałtyckiego w zasięgu Nizu Wschodniobałtycko – Białoruskiego²⁵. W skład poszczególnych podprowincji wchodzi następujące makroregiony (na terenie których znajduje się powiat): Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie, Nizina Północnomazowiecka oraz Pojezierze Mazurskie²⁶.

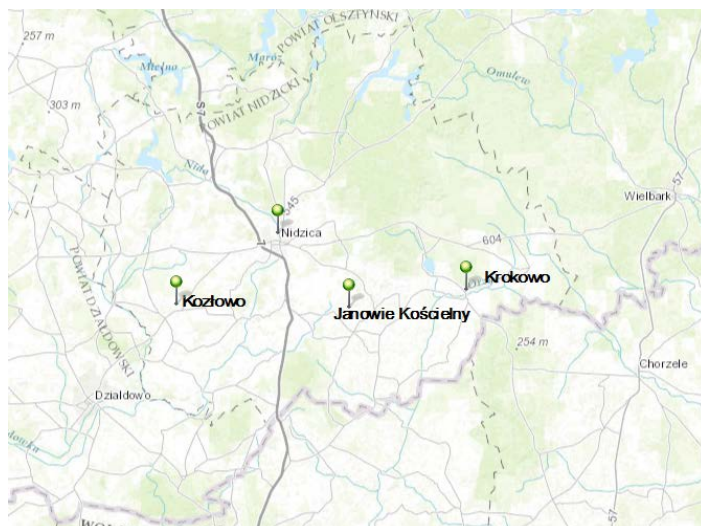
Nidzica, jako miasto geograficznie należy do obszaru Pojezierza Mazurskiego. Położona jest w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego. Należy do powiatu nidzickiego leżącego nad rzeką Nidą. Powiat składa się z czterech jednostek administracyjnych. Jednej gminy miejsko-wiejskiej Nidzica oraz trzech gmin wiejskich Janowiec Kościelny, Janowo, Kozłowo²⁷. Lokalizacja jednostek znajduje się na rycinie nr 1.

14 Przyroda Ziemi Nidzickiej Gmina Nidzica. Pod redakcją W. Nowosielskiego i A. Midury. Nidzica 2012, MICHALINEUM GIWWR przy ZS nr 2, s. 9.

²⁴ Kondracki J.: Geografia regionalna Polski. Warszawa 2013, Wydawnictwo Naukowe PWN.

²⁵ Encyklopedia Wrmii i Mazur www.encyklopedia.warmia.mazury.pl

²⁶ Niziny Wschodniobałtycko- Białoruskie
[www. prezi.com](http://www.prezi.com)

Ryc. 1 Lokalizacja jednostek administracyjnych powiatu nidzickiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie programu ArcGis

Sieć osadniczą Powiatu Nidzickiego tworzą 174 jednostki osadnicze. W skład, których wchodzi 109 wsi sołectkie. Przedstawia je poniższa tabela.

Lp.		Liczba mieszkańców
	Powiat Nidzicki	33 432
I	Gmina Janowiec Kościelny	3 243
SOŁECTWA ²⁸		
Bielawy, Bukowiec, Cygany, Gwoździe, Iwany, Jabłonowo, Janowiec Kościelny, Janowiec-Jastrząbki, Kołaki, Krusze, Kuce, Leśniki, Miecznikowo-Gołębie, Napierki, Nowa Wieś-Dmochy, Nowa Wieś Wielka, Pawełki, Piotrkowo, Pokrzywnica Wielka, Połcie Młode, Połcie Stare, Powierz, Safronka, Smolany, Szczepkowo Borowe, Szczepkowo-Zalesie, Trząski, Waśniewo, Zabłocie, Zaborowo		
II	Gmina Janowo	1 040
SOŁECTWA ²⁹		
Jagarzewo, Janowo, Komorowo, Muszaki, Rembowo, Róg, Ryki-Borkowo, Szczepkowo-Giewarty, Szemplino Czarne, Szemplino Wielkie, Wichrowiec, Więckowo, Zachy, Zawady, Zembrzus-Mokry Grunt		
III	Gmina Kozłowo	6 142

²⁸ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Janowiec Kościelny

²⁹ Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowo na lata 2014-2020

SOŁECTWA ³⁰		
Bartki, Browina, Cebulki, Dziurdziewo Kamionki, Górowo, Kownatki, Kozłowo, Krokowo, Miachalki Januszkowo, Niedanowo, Pielgrzymowo, Rogóż Lipowo, Sarnowo, Sątop, Siemianowo, Sławka Mała, Sławka Wielka, Szkotowo, Szkudaj, Szymany, Turowo, Turówko, Ważyny, Wierzbowo Gołębiowo, Wola, Zabłocie, Zaborowo, Zakrzewo, Zakrzewko Kadyki, Zalesie		
IV	Gmina Nidzica	21 324
SOŁECTWA ³¹		
Bartoszki , Bolejny, Dobrzyń, Frącnowo, Grzegórzki, Jabłonka, Kamionka, Kanigowo, Likusy, Litwinki, Łyna, Łysakowo, Magdaleniec, Módłki, Napiwoda, Nibork Drugi, Olszewo, Orłowo, Piątki, Piotrowice, Radomin, Rączki, Rozdroże, Szerokopaś, Tatary, Wały, Waszulki, Wietrzychowo, Wikno, Wólka Orłowska, Zagrzewo, Załuski, Zimna Woda, Żelazno		

Tabela nr 1. Sołectwa w poszczególnych gminach powiatu nidzickiego

Źródło: opracowanie własne

2. Walory kulturowe

Dzieje historyczne Nidzicy uwarunkowane były jej położeniem geograficznym oraz usytuowaniem na granicy Polsko-Pruskiej. Pierwotna nazwa Nidzicy to Neidenburg oznaczająca Zamek nad Nidą. W 1381 r. osada otrzymała prawa miejskie oraz herb z rąk wielkiego mistrza zakonu Winricha von Kniprode. W trakcie Wielkiej Wojny z Zakonem Krzyżackim miasto wielokrotnie uległo poważnym zniszczeniom. W 1444 roku miasto przyłączyło się do Związku Pruskiego, a 10 lat później zostało ono przejęte przez wojska polskie. Kiedy książę Albrecht von Hohenzollern przeszedł na luteranizm, narzucił swą wiarę poddanym. W Nidzicy oba kościoły przejęli luteranie, na zamku zaś miejsce Krzyżaków zajął starosta książęcy, którym był Piotr Kobierzycki. W kolejnych latach miasto utrzymywało się z handlu. Duże dochody dawały gorzelnie oraz browary. Wojny szwedzkie zaburzyły dobrze prosperującą koniunkturę gospodarczą miasta. Pod koniec XVIII wieku rozebrano mury obronne i zasypano fosy miejskie. Na początku XIX wieku w mieście wybuch pożar. Zniszczeniu uległy kościół, a także plebania. W kolejnych latach w mieście

³⁰ Źródło: <http://www.kozlowo.pl/>

³¹ Źródło: <http://www.nidzica.pl/>

stacjonowały wojska francuskie oraz oddziały generała Zajączka. Po sprowadzeniu się do Nidzicy Ferdynanda Tymoteusza Gregoroviusa, z jego inicjatywy około 1830 roku rozpoczęto remont zamku. W wyniku działań wojskowych w okresie pierwszej i drugiej wojny światowej uległo zniszczeniu około 80% majątku trwałego. Ludność niemieckojęzyczna została wysiedlona. Zaczęto odbudowę miasta. Otworzono Publiczną Szkołę Powszechną, aptekę oraz uruchomiono sąd. W 1958 roku podjęto decyzję o odbudowie zamku w Nidzicy.

Na terenie powiatu nidzickiego znajduje się wiele zabytków budownictwa, architektury sakralnej oraz świeckiej. Jednym z ważniejszych miejsc jest Zamek Krzyżacki w Nidzicy. Wybudowany został w XIV wieku w stylu gotyckim. Aktualnie w zamku mieści się Muzeum Ziemi Nidzickiej z ekspozycją etnograficzno-historyczną, Bractwo Rycerskie Komturii Nidzickiej, Nidzicki Ośrodek Kultury, Galeria Autorska Hieronima Surpskiego, pracownia rzeźby i biblioteka miejska. Działa tutaj również hotel. Zespół zamkowy otoczony jest gęstym XIX-wiecznym parkiem. Na jego terenie znajduje się pomnik poświęcony pamięci Ferdynanda Gregoroviusa³².

Następnym ważnym obiektem w Nidzicy jest kościół pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i Świętego Wojciecha (fot.1). Nie wiadomo jak kościół wyglądał do XVI wieku, gdyż w wyniku wielokrotnych pożarów oraz wojen oryginalny kształt świątyni zachował się w niewielkim stopniu. Obecnie na ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Bożej Niepokalanie Poczętej. Z lewej strony ołtarza znajduje się figura św. Wojciecha, natomiast z prawej św. Jana Chrzciciela. W kościele znajdują się dwa ołtarze boczne. Po lewej stronie znajduje się ołtarz Najświętszego Serca Jezusowego, a z prawej strony Matki Bożej Nieustającej.

³²Nidzicki Ośrodek Kultury
www.nok.nidzica.p

Fot. 1 Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i Świętego Wojciecha (fot. J. Jasińska)

Kolejnym budynkiem o ogromnej wartości historycznej jest Kościół Ewangelicko- Augsburgski świętego Krzyża. Został on wybudowany na początku XIX stulecia przez katolicką ludność napływową. Budowla wybudowana jest w stylu neogotyckim, z cegły, kamienia ciosanego i gładów narzutowych. Świątynia została wybudowana na planie prostokąta. W 1890 roku dobudowano do niej wieżę. Kościół obecnie zajmują wyznawcy wyznania ewangelicko- augsburskiego.

Fot. 2 Kościół ewangelicko- augsburski pw. św. Krzysztofa (fot. J. Jasińska)

Następną budowlą wpisaną do rejestru zabytków znajdującą się w Nidzicy jest Browar Zamkowy. Został założony w 1868 roku i wybudowany w stylu neogotyckim przez rodzinę Hohla. Jego pierwszą nazwą było „Hohlsche Brauerei”. Natomiast później nazywany był „Schlosbranerei Neidenburg”-Browar Zamkowy w Nidzicy. Był jednym z trzech takich zakładów na terenie miasta. Produkcja piwa trwała w nim do 1945 roku. Po zakończeniu II wojny światowej zakład uległ upaństwowieniu i przekształcono go w fabrykę produkującą oranżadę. W 1958 roku otworzono w nim miodosytnię Wytwórni Win i Miodów Pitnych. Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w 1992 roku browar został wpisany do rejestru zabytków.³³ Obecnie znajduje się on w prywatnych rękach. Nadal produkje się tu wina i miody pitne. W jego piwnicach funkcjonuje dyskoteka.

Fot. 3 Browar nidzicki (fot. J. Jasińska)

W powiecie nidzickim mamy zabytki zlokalizowane poza Nidzicą. Jednym z nich jest kościół parafialny składający się z osiemnastowiecznego cmentarza oraz kościoła pw. św. Rocha (fot.4). Pierwotnie był to Kościół pw. św. Jana Chrzciciela. Znajduje się on w Gminie Janowo. Pierwszy budynek powstał pod koniec XIV wieku. Obecny został pobudowany w latach 30-tych, na kamiennym fundamencie z cegły. Jest trójnawowy, z nawą poprzeczną na planie krzyża łacińskiego w wydzielonym presbiterium zakończonym absydą. Bryła urozmaicona jest wysoką i szeroką nawą główną. Nad nią znajduje się sklepienie kolebkowe, a nad bocznymi krzyżowe. Otwory okienne są półkolisty i koliste. W kościele znajdują się dwie zabytkowe figury: Matki Bożej i Jezusa Chrystusa, a także relikwie Krzyża Świętego.³⁴

³³ Miody Nidzica(X 2017)
www. <http://miodynidzica.pl>

³⁴ Gmina Janowo(X 2017)
www.janowo.pl

Fot. 4 Kościół pw. św. Rocha(fot. J. Jasińska)

W centrum wsi Kozłowo znajduje się kościół pw. Apostołów Piotra i Pawła. Budowla istniała już w średniowieczu. W trakcie reformacji został chwilowo przejęty przez ewangelików. W latach 30-tych XVIII wieku wybudowano nową świątynię, która przetrwała do dziś. Po II wojnie światowej kościół został przejęty przez ludność napływową wyznania katolickiego. Od 1968 obiekt znajduje się w rejestrze zabytków. Jest to kościół barokowy. Z dawnego wyposażenia znajduje się w nim malowany w kasetony sufit. Na wieży kościelnej znajdują się dwa dzwony z 1848 roku.³⁵

Kolejnym zabytkiem w powiecie nidzickim jest kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym (fot.5 i fot.6). Wzniesiony prawdopodobnie na przełomie XIV i XV w. Od nazwy Kościoła wzięła się nazwa miejscowości-Janowiec Kościelny. Współczesny budynek został wybudowany na początku XX wieku. W okresie I oraz II wojny światowej kościół nie ucierpiał w żaden sposób. W dniu 4 listopada 2012 roku do kościoła sprowadzono relikwie Jana Pawła II.

Fot. 5 Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym(fot. J. Jasińska)

³⁵ Leksykon Kultury Warmii i Mazur
www.leksykonkultury.ceik.eu

**Fot. 6 Wnętrze kościoła pw. św. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym
(fot. J. Jasińska)**

3. Walory przyrodnicze

Obszar powiatu nidzickiego należy do „Zielonych Płuc Polski”. Występują w nim liczne miejsca objęte ochroną rezerwową. Do głównych walorów przyrodniczych zalicza się rezerwat krajobrazowo - geomorfologiczny „Źródła Rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy”. Na chwilę obecną zajmuje on około 121 ha i umiejscowiony jest w rozległej dolinie, w której zachodzi zjawisko erozji wstecznej. Najwyżej położony punkt w rezerwacie leży na wysokości 190, 7 m n. p. m.. Obszar ten obejmuje szeroki na 300-500 m wąwóz, do którego z okolicznych zboczy spływają wody gruntowe dające początek rzece Łynie, która jest dopływem Pregoly³⁶.

W niedalekim sąsiedztwie Nidzicy znajduje się zespół rezerwatów przyrody nieożywionej Koniuszanka I i Koniuszanka II, leżący opodal jeziora Koniuszyn i rzeczki Koniuszanka. Pierwszy obszar został objęty ochroną w celu zachowania zjawiska sufozji na sandrze. Rezerwat składa się w 67% z bagien, a pozostałą część zajmuje bór mieszany ze sztucznych nasadzeń. Natomiast Rezerwat Koniuszanka II utworzony został dla ochrony lasu mieszanego typu grąd oraz boru mieszanego³⁷.

Kolejnym rezerwatem jest Rezerwat Przyrody Jezioro Orłowo Małe. Najstarszy rezerwat faunistyczny, utworzony w 1958 roku. Poświęcony jest ochronie żółwia błotnego, który jest jednym z najrzadszych zwierząt kręgowych na Pojezierzu

³⁶ Wędrowki przyrodnicze leśnymi ścieżkami Ziemi Nidzickiej. Pod redakcją D. Kierzkowskiej i P. Kościjańczuka. Olsztyn 2016, WFOŚ, s. 19-25.

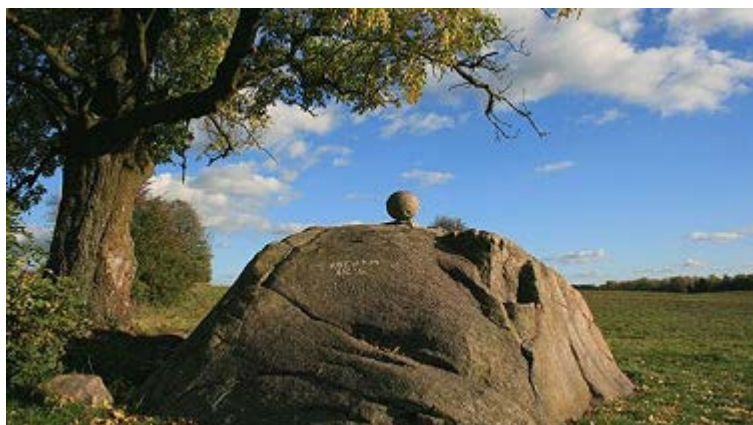
³⁷ Tamże, s.35-43

Mazurskim. Obejmuje całe jezioro Orłowo Małe wraz z pasem oczeretów. Otoczony jest lasem iglastym³⁸.

Na terenie powiatu nidzickiego, także położona jest znaczna część Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej o powierzchni 117319, 19 ha. To drugi pod względem wielkości kompleks leśny Warmii i Mazur obejmujący bory sosnowe. Stał się on miejscem zamieszkania dużych ptaków drapieżnych takich jak: bieliki, rybołowy oraz orliki krzykliwe. W puszczy znajdują się torfowiska i łąki będące miejscem zamieszkania derkaczy i cietrzewi.

Obszar ten zamieszkują również jelenie, sarny, dziki, wydry, łosie, wilki a nawet rysie. Puszcza znajduje się na podłożu sandrowym i morenowym uformowanym podczas ostatniego zlodowacenia³⁹.

Również w okolicy znajduje się największy na Mazurach głaz narzutowy pozostawiony przez ustępujący lądolód. Ma 2, 1 metry wysokości. Jest długi na 6,5 metra i szeroki na 4 metry⁴⁰. Opisaną skałę przedstawia fotografia 7.

Fot. 7 Tatarski Kamień na polach wsi Tatary(fot. J. Jasińska)

IV. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym

Nidzica położona jest w powiecie nidzickim leżącym na terenie województwa warmińsko- mazurskiego, którego powierzchnia wynosi 24 173, 47 km² i stanowi 7,7 % powierzchni całej Polski. Zaś powiat nidzicki zajmuje obszar 960,7 km² i zamieszkiwany jest przez 33 432 osób z czego 50,3% stanowią kobiety, a 49,7% mężczyźni. Gęstość zaludnienia wynosi 35 osób/ km². Ludność zamieszkuje zarówno

³⁸ Wędrowki przyrodnicze leśnymi ścieżkami Ziemi Nidzickiej. Pod redakcją D. Kierzkowskiej i P. Kościjańczuka. Olsztyn 2016, WFOŚ, s. 29-31.

³⁹ Tamże, s.13-15.

⁴⁰ Wyniki pomiarów własnych.

Nidzicę jak i pobliskie wsie: Janowiec Kościelny, Janowo, Kozłowo. Tabela nr 2 przedstawia liczę ludności w poszczególnych gminach.

Gmina Nidzica	21 324 osób
Gmina Kozłowo	6142 osób
Gmina Janowiec Kościelny	3243 osób
Gmina Janowo	1040 osób

Tabela nr 2. Liczba ludności w gminach powiatu nidzickiego.

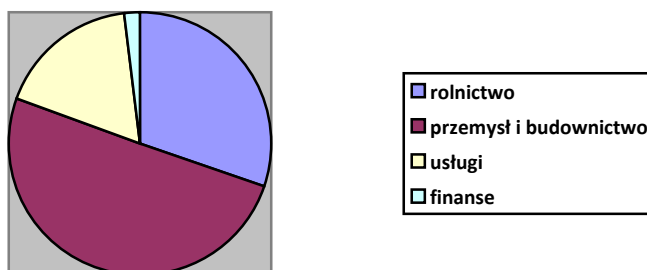
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Dane pokazują, że w ostatnim dziesięcioleciu liczba mieszkańców gminy Nidzicy utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast tendencję spadkową posiadają pozostałe gminy. Spowodowane jest to migracją mieszkańców do największego miasta powiatu - Nidzicy.

W 2016 roku w powiecie urodziło się 328 dzieci, z czego 165 to dziewczynki. Zmarło 346 osób. Przyrost naturalny jest ujemny i wynosi -18. Również odnotowujemy ujemny współczynnik przyrostu naturalnego wynoszący -2,1%.

Mieszkańcy powiatu nidzickiego zawarli w 2016 roku 166 małżeństw, co daje nam 4,9 małżeństw na 1000 mieszkańców.

Bardzo poważny problem w środowisku powiatu stanowi bezrobocie, które w 2016r. wynosiło 11,8% i było większe w grupie kobiet (15,2%), aniżeli mężczyzn (9%). W powiecie nidzickim na 1000 mieszkańców pracuje 177 osób, a przeciętne wynagrodzenie brutto wynosi 3205,87 PLN miesięcznie. Rycina nr 2 przedstawia ludność pracującą w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej.

Ryc. 2 Procentowy udział osób pracujących w sektorach gospodarki narodowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

2 087 aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu nidzickiego osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 280 pracujących przyjeżdża do pracy spoza powiatu- tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -807⁴¹.

Natomiast dla gminy Nidzica wynosi 176, gdyż wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Nidzicy 355 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 531 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy⁴².

Analizując powiat pod względem edukacyjnym należy stwierdzić, iż wszystkie szkoły ponadgimnazjalne znajdują się w Nidzicy, tj.:

- Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. Stanisława Staszica w Nidzicy,
- Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Wyspiańskiego w Nidzicy.

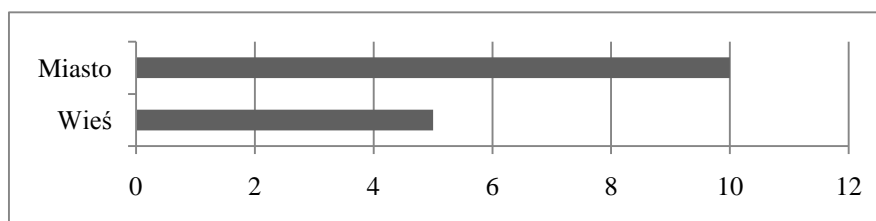
W wieku potencjalnej nauki znajduje się aż 8 667 mieszkańców powiatu nidzickiego. Ich wiekowy podział znajduje się w tabeli nr 3.

3-6 lat	wychowanie przedszkolne	15,0%
7-12 lat	poziom podstawowy	26,1%
13-15 lat	poziom gimnazjalny	13,2%
16-18 lat	poziom ponadgimnazjalny	12,6%
19-24 lat	edukacja w szkołach wyższych	33,1%

Tabela nr 3 Wiekowy podział uczących się osób w powiecie nidzickim

Źródło: opracowanie własne

Rycina nr 3 i 4 przedstawia miejsce zamieszkania uczniów płci męskiej i żeńskiej.

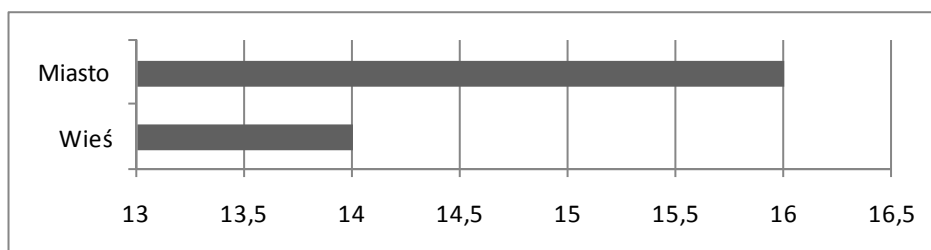

Ryc. 3 Miejsce zamieszkania uczniów grupy męskiej

Źródło: opracowania własne

⁴¹ Powiat Nidzicki- rynek pracy
www.polskawliczbach.pl

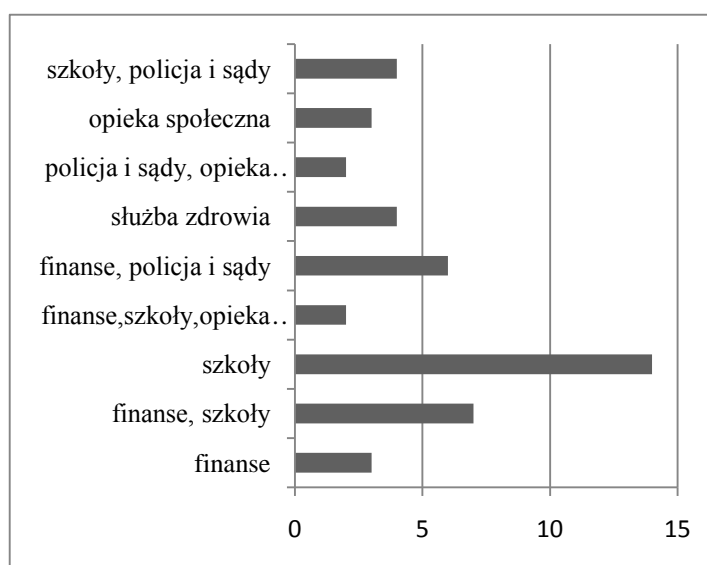
⁴² Nidzica- rynek pracy
www.polskawliczbach.pl

Ryc. 4 Miejsce zamieszkania uczniów grupy żeńskiej

Źródło: opracowania własne

Na terenie powiatu działa wiele innych instytucji, zarówno sektora publicznego jak i prywatnego, w których zatrudnienie znaleźli mieszkańcy powiatu nidzickiego. Są to m. in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, MOPS, Urząd Miejski, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy. Ocena ich działalności znajduje się na rycinie nr 5.

Ryc. 5 Najlepiej funkcjonujące instytucje działające na rzecz lokalnej społeczności

Źródło: opracowania własne

V. Nidzica i jej otoczenie jako centrum motoryczne regionu

1. Zakres i siła pierwotnych powiązań między miastem, a sąsiednimi gminami

Po reformie w 1999 r. kompetencje starosty i zarządu powiatu uległy zmianie. W ich skład obecnie wchodzi m.in. podejmowanie decyzji w sprawach: edukacji publicznej (szkoły ponadgimnazjalne), ochrony zdrowia, transportu na terenie powiatu, opieki nad drogami publicznymi, powiatowymi, przeciwdziałania bezrobociu, pomocy

społecznej, rejestracji pojazdów i wydawania prawa jazdy. Siedzibą powiatu nidzickiego jest miasto Nidzica.

Na terenie powiatu nidzickiego działa Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego. Powstała ona 23 marca 2004 r. Członkami LOT są przedstawiciele samorządu terytorialnego gminy, powiatu, a także przedstawiciele lokalnej branży turystycznej. Stowarzyszenie ma swą siedzibę w nidzickim zamku krzyżackim.

Powiat nidzicki koordynuje współpracę pomiędzy gminami. Kiedy w 2015r. weszła w życie uchwała o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej powiat nidzicki zawarł porozumienia z gminami – Nidzica, Kozłowo, Janowiec Kościelny i Janowo, określające gminne lokale, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna oraz zasady współpracy w zakresie zapewnienia warunków lokalowych adwokatom i radcom prawnym udzielającym nieodpłatnej pomocy prawnej.

Na terenie powiatu realizowany jest także projekt, dzięki któremu można wypożyczyć bezpłatnie rower. W porozumieniu z władzami gminnymi utworzono cztery bezpłatne wypożyczalnie rowerowe. Ich oficjalnego otwarcia w obecności przedstawicieli samorządu dokonał Starosta Nidzicki Pan Grzegorz Napiwodzki. Wypożyczalnie prowadzą: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nidzicy, Gminny Ośrodek Kultury w Janowie, Samorządowy Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Janowcu Kościelnym oraz Gminne Centrum Kultury i Sportu w Kozłowie. Każda wypożyczalnia dysponuje 15 rowerami, które są do dyspozycji mieszkańców zgodnie z zapisami regulaminu wypożyczalni.

Na terenie Nidzicy położony jest jedyny szpital w powiecie. Mieszczą się w nim 4 oddziały: pediatryczny, chorób wewnętrznych, chirurgiczny ogólny, ginekologiczno-położniczy. Mieści się w nim blok operacyjny, Ośrodek Rehabilitacji Diennej oraz Zakład Opiekuńczo- Lecznicy.

Kolejną placówką kulturalno-oświatową prowadzoną ze wsparciem powiatu Nidzickiego jest Garncarska Wioska. Partneruje ona w projekcie „Wioski tematyczne” realizowanym m.in. z Nidzicką Fundacją Rozwoju NIDA. We Wiosce Garncarskiej znajdują się szlaki edukacyjne gdzie dzieci, młodzież i dorośli z przewodnikiem zapoznają się z florą charakterystyczną dla tego regionu. Organizowane są też lekcje przyrodnicze. Na terenie Kamionki prowadzone są warsztaty rzemieślnicze, nauka produkcji papieru czerpanego, kurs malowania na szkle, malowania bombek choinkowych, nauka wykonywania świec woskowych oraz wszelkiego rodzaju

pamiątek. Organizowane są lekcje muzealne „Dotyk mazurskiej wioski”. Na jej obszarze znajdują się również Rajski Ogród oraz Kino Przyroda⁴³.

Fot. 8 Widok na Garncarską wioskę.(fot. J. Jasińska)

Na terenie gminy działa Nidzicki Ośrodek Kultury, który za swą siedzibę obrał Zamek. Osoby utalentowane muzycznie mogą uczyć się na zajęciach wokalne lub zostać członkiem chóru Collegium Castellatum. Dla osób mających zdolności manualne utworzone zostały kółka: plastyczne i kuglarskie. Jeśli ktoś ceni świeże powietrze i aktywny wypoczynek może dołączyć do Grupy Air Soft Gun. NOK utworzył również zajęcia aktorskie oraz warsztaty fotograficzne. Zajmuje się on organizacją festiwali, koncertów, konkursów, przeglądów i wystaw, konferencji, zajęć dla dzieci w czasie wakacji i ferii, akcji charytatywnych. Prowadzi Muzeum Ziemi Nidzickiej. Współpracuje przy organizacji Cyklicznych Koncertów Muzycznych z księdzem Andrzejem Midurą, który pomaga sprowadzać do miasta kabareciarzy, aktorów, pisarzy lub sławnych muzyków na skalę światową. Na terenie zamku funkcjonuje biblioteka dla dzieci oraz biblioteka dla dorosłych. Dostęp do nich jest nie odpłatny⁴⁴.

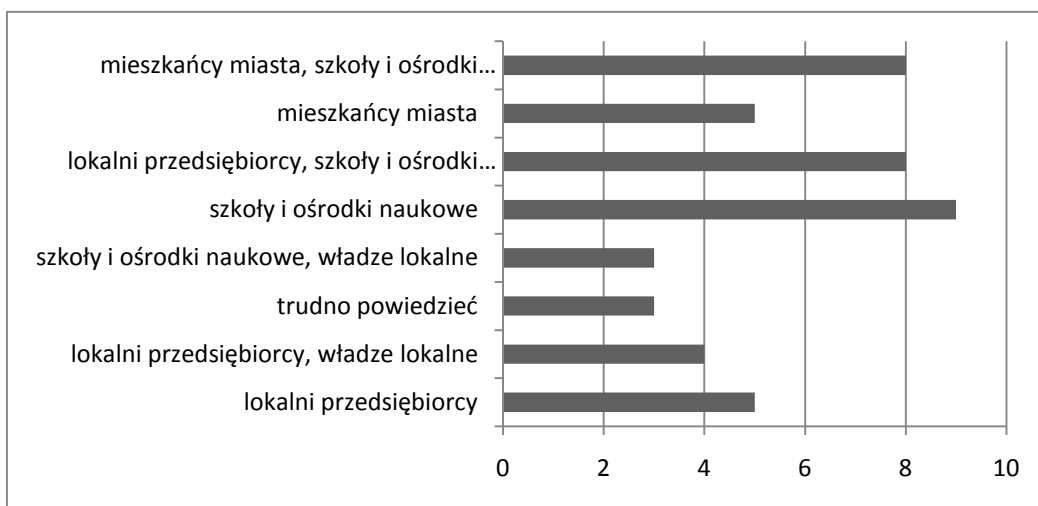
Tak prężne działania na terenie powiatu nie mogłyby się odbywać bez wsparcia finansowego z budżetu powiatu nidzickiego, jak i współpracy między gminami, a samorządem terytorialnym. Rycina nr 6 ilustruje instytucje najbardziej zyskujące na sąsiedztwie z Nidzią.

⁴³Garncarska Wioska (XI 2017)

<http://garncarskawioska.pl/>

⁴⁴Nidzicki Ośrodek Kultury (XI 2017)

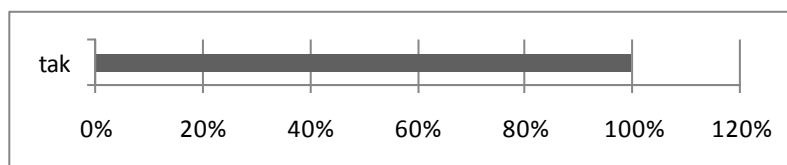
www.nok.nidzica.pl

Ryc. 6 Kto zyskuje na sąsiedztwie z Nidzią?

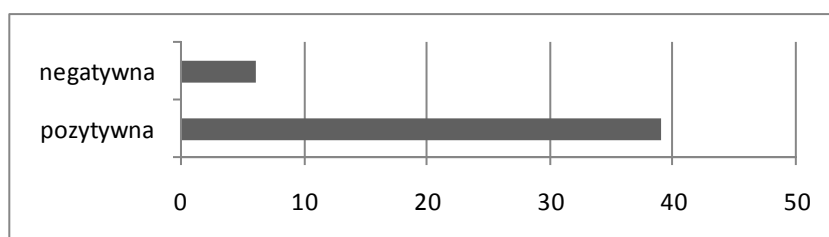
Źródło: opracowania własne

Nowe projekty, nowe instytucje, jak i inwestycje generują zmiany w mieście. Opinię mieszkańców przedstawia rycina nr 7 i 8.

Ryc. 7 Czy Nidzica zmieniła się w ciągu ostatnich 10 lat ?

Źródło: opracowania własne

Ryc. 8 Ocena zmian jakie zaszły w Nidzicy.

Źródło: opracowania własne

2. Procesy transformacji społecznej, ekonomicznej i kulturowej

Na przełomie lat 80. i 90. XX wieku w Europie Środkowo-Wschodniej doszło do obalenia systemu komunistycznego, co zapoczątkowało tzw. transformacje

ustrojową. Przemiany objęły nie tylko gospodarkę, ale również dziedziny życia społecznego.

W Polsce zmiany miały wpływ na sferę społeczną, ekonomiczną i kulturową. Wszystkie te przemiany objęły również Nidzicę. Od lat 90- tych mamy wolność słowa. Znikła cenzura, zwiększała się świadomość praw, jakie posiadają ludzie. Zmieniły się wzorce kulturowe, wcześniej narzucane ze strony ZSRR, obecnie zostały zatopione wzorcami z zachodu m. in.: z Ameryki i Europy. Zaczęło się kształtować społeczeństwo masowe.

Transformacja społeczna zapoczątkowała zmiany mające charakter demograficzny. Pojawiły się niekorzystne zjawiska, jednym z nich jest: starzenie się społeczeństwa. Spowodowane jest ono wydłużeniem się życia na skutek poprawy jego warunków i rozwojowi medycyny, ale także niskim współczynnikiem dzietności wynikającym z: upowszechnienia się modelu rodziny z jednym dzieckiem, spadkiem liczby zawieranych małżeństw oraz wzrostem liczby rozwodów, a także powszechnością antykoncepcji i odkładaniem decyzji o dziecku ze względu na chęć osiągnięcia stabilizacji finansowej, a także emigracją zagranicą osób młodych w wieku produkcyjnym, co jest umożliwiające dzięki bytności Polski w strefie Szengen. W ostatnich latach w powiecie malała liczba osób w wieku produkcyjnym. Również, w tym samym czasie, zauważalny jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Transformacja ustrojowa miała duży wpływ na sytuację powiatu nidzickiego. Zmianie uległa struktura zatrudnienia. W okresie międzywojennym aż 70% ludzi było zatrudnionych w I sektorze gospodarki. Zachodzący po II wojnie światowej proces przyspieszonej industrializacji nie ominął Warmii i Mazur. Następnie na początku lat 90-tych nastąpił proces restrukturyzacji. Wiele państwowych zakładów przemysłowych zbankrutowało bądź uległo prywatyzacji. Szczególnie dotkliwe było to dla powiatu nidzickiego, gdzie funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne. Jednak to nie był koniec zmian w mieście. Do najlepiej rozwiniętych sfer funkcjonowania uważa się poniższe jednostki ukazane na rycinie nr 9.

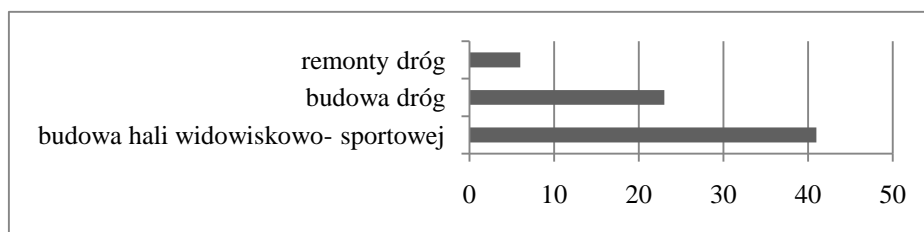

Ryc. 9 Najlepiej rozwinięte sfery funkcjonowania miasta.

Źródło: opracowania własne

3. Potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju gospodarczego

Powiat ma duży potencjał rozwojowy. Atutami powiatu są prawie pełne jego zwodociągowanie, rozwój usług związanych z rolnictwem, turystyką i rekreacją, a także przetwórstwem oraz handlem i transportem. Podstawą do dalszego rozwoju jest jednak dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej i modernizacja sieci komunikacyjnej. Powiat nidzicki ma doskonały potencjał w zakresie wykorzystania warunków przyrodniczych, korzystnego położenia i potencjału przyrodniczo-krajobrazowego. Brak źródeł zanieczyszczeń powoduje bardzo dobry stan atmosfery. W obszarze środowiskowym tkwi możliwość odpowiedniego zagospodarowania lasów i terenów zielonych oraz jezior. Czyste powietrze, wspaniałe widoki i nieskażone środowisko to kolejne atuty w tym obszarze. Nie można liczyć na wielkie inwestycje przemysłowe. Natomiast stworzenie warunków dla lokalnych inwestorów, zwłaszcza powiązanych z rolnictwem może zwiększyć potencjał ekonomiczny powiatu. Ponadto, aby wzmocnić możliwości finansowe realizacji przedsięwzięć należy szukać wsparcia dla budżetu poprzez środki zewnętrzne. Wśród nich najważniejszą opcją jest maksymalne wykorzystanie środków bezzwrotnych, głównie z UE (warto zwrócić uwagę także na tzw. Fundusze Norweskie, oraz środki krajowe, zwłaszcza w obszarze infrastruktury technicznej). Trzeba też poszukiwać możliwości realizacji wybranych zadań w inny sposób, np. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Do najważniejszych inwestycji na terenie powiatu zalicza się budowę hali widowiskowo-sportowej oraz budowę i remont dróg (rycina 10).

Ryc. 10 Ankietowani o inwestycjach, które wpłynęły na Nidzicę

Źródło: opracowania własne

4. Struktura przestrzenno-funkcjonalna miasta

Powiat nidzicki pod względem użytkowania terenu jest obszarem rolniczo-leśnym. Cały obszar powiatu pod względem morfologicznym można zaliczyć do terenów urozmaiconych. Ukształtowanie terenu, rzeźba, gleby, wody oraz krajobraz są charakterystyczne dla rzeźby młodoglacjalnej. Teren powiatu znajduje się na obszarze dwóch dawnych zlodowaceń: środkowopolskiego i północnopolskiego. Jego powierzchnię stanowią między innymi wzniesienia i wały moreny czołowej ze znacznymi nachyleniami oraz równina sandrowa. Powierzchnia gminy wynosi 378,9 km², w tym miasto zajmuje 611 ha, obszary wiejskie 38061 ha, użytki rolne 15 661 ha, użytki leśne 19 515 ha, a wody powierzchniowe 923 ha.⁴⁵

Układ komunikacyjny powiatu nidzickiego tworzy sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest obecnie droga krajowa nr 7 (łącząca obszar powiatu z systemem drogowym kraju), której długość na obszarze powiatu wynosi 30,2 km. Ważną funkcję komunikacyjną spełniają również istniejące drogi wojewódzkie o nr 538, 545, 604, 619 oraz drogi powiatowe. Nieco mniejszą funkcję komunikacyjną pełnią drogi gminne. Długość dróg wojewódzkich na terenie powiatu wynosi łącznie 78,525 km, a dróg powiatowych zamiejskich 410,722 km. Ponadto w mieście Nidzica znajduje się 6,729 km ulic powiatowych. Łącznie długość dróg powiatowych wynosi 417,450 km. Uwarunkowania komunikacyjne powiatu nidzickiego wyróżniają się rozbudowanym systemem drogowym. Układ dróg umożliwia dogodne połączenie wewnętrzne i zewnętrzne. Struktura przestrzenna dróg w powiecie jest rozwinięta w stopniu zadowalającym⁴⁶. W chwili obecnej realizowany jest program pt. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 545 z przebudową dwóch skrzyżowań w m. Nidzica wraz ze wschodnim wylotem drogi

⁴⁵STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY NIDZICA s. 8

⁴⁶ Strategia rozwoju Powiatu nidzickiego w latach 2016-2022

604”. Projekt prowadzony jest z wykorzystaniem środków pozyskanych przez Urząd Powiatowy z Funduszy Europejskich i z UE⁴⁷.

5. Analiza rynku pracy

Powiat Nidzicki należy do średnio uprzemysłowionych. Działają tu podmioty gospodarcze o charakterze wytwórczym, handlowym i usługowym . W większości małe i średnie. Rolnictwo jest jedną z najważniejszych baz gospodarczych i społecznych gmin wchodzących w skład powiatu. Zasoby leśne są podstawą do produkcji drewna i wyrobów z nim związanych. Naturalne warunki przyrodnicze miały decydujący wpływ na rozwój powiatu i ukształtowały główne gałęzie gospodarki. Najbardziej rozwinięte gałęzie to przemysł metalowy i drewniany. Na bazie dobrze rozwiniętego przemysłu drzewnego prężnie działa sektor meblarski. Pozycja I sektora gospodarki wynika w dużej mierze z ukształtowania powierzchni, korzystnych warunków klimatycznych i glebowych. Rolnictwo jest ważną dziedziną gospodarki na terenie powiatu nidzickiego, o czym świadczy wysoki wskaźnik powierzchni użytkowanej rolniczo, ilość zatrudnionych osób oraz duża liczba gospodarstw rolnych.

W powiecie nidzickim liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat systematycznie rośnie i w 2014 roku wynosiła 2 372. Działają one głównie w takich sekcjach jak: handel i usługi w zakresie napraw (514), budownictwo (327), przetwórstwo przemysłowe (224) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (183). Na terenie Nidzicy mamy 79 sklepów spożywczych, 50 sklepów odzieżowych, 27 sklepów z materiałami budowlanymi, 51 sklepów wielobranżowych, 32 punkty oferujące ubezpieczenia, 70 firm budowlanych, 77 firm oferujących transport pojazdu, 30 biur rachunkowych, 61 firm produkujących meble⁴⁸.

Do najważniejszych przedsiębiorców w powiecie należą:

- GHG Sp. z o.o.,
- BONKOWSKI Sp. z o.o.,
- ISOROC Polska S. A.,
- STALMOT& WOLMET Sp. z o.o.,
- KONSMETAL Sp. z o.o.,

⁴⁷ UM Nidzica
www.nidzica.pl

⁴⁸ Dane uzyskane z Urzędu Miasta w Nidzicy

- PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-HANDLOWE JAROSŁAW PIOTR CIERNIEWSKI,
- WIEJAK Sp. z o.o.,
- KAMET Sp. z o.o.,
- NORD MEBEL Sp. z o.o.,
- MP MEBLE POPLAWSCY,
- ZAKŁAD DRZEWNY NAPIWODA,
- POWSZECHNA SPÓŁDZIELNIA SPOŻYWCÓW „SPOŁEM”,
- AWA MEBEL Sp. z o.o.,
- PMW Wojciech Mielczarek,
- PIOTR RÓLKA COLET, 69
- PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-USŁUGOWE „KOŁAKOWSKI” Sp. z o.o.,
- WIBO B.T. Monika Bober-Kuchta,
- PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUGOWO-HANDLOWE „FINKIEKLAN”,
- GOSPODARSTWO PRODUKCJI ROLNEJ CENTRALA NASIENNA Sp. z o.o.,
- GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA”,
- Przedsiębiorstwo budowlane „MAX-BUD” Sp. z o.o.

Większość tych przedsiębiorstw położona jest na terenie Nidzicy.

6. Bezrobocie jako przyczyna ruchu migracyjnego

Na terenie powiatu nidzickiego na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy stałą tendencję spadkową poziomu bezrobocia. Zbiorowość bezrobotnych podlega ciągłym zmianom. Zarejestrowani bezrobotni znajdują pracę, bądź się wyrejestrowują, a nowe osoby się rejestrują. Rośnie różnica między wyrejestrowanymi a zarejestrowanymi. Za 2015 rok wyniosła 285, natomiast za 2016 – wzrosła do 355. Sytuacja na lokalnym rynku pracy uległa poprawie. Powiązane jest to sytuacją gospodarczą kraju, a także większą mobilnością ludzi. Koniunktura społeczno-gospodarcza powiatu jest dobra. Zawdzięczamy to inwestycjom rozpoczętym w latach 2015 i 2016. Mieszkańcy znaleźli pracę przy budowie drogi S7, dróg wojewódzkich i zakładów powstających w specjalnej strefie ekonomicznej. Istotne znaczenie ma także struktura terytorialna powiatu. Gminy wiejskie nie mają takich samych szans rozwoju jak gmina miejsko-wiejska. Sytuacji gminy Nidzica jest najkorzystniejsza z wszystkich 4 gmin. Ma ona dobre połączenia komunikacyjne z dużymi miastami oraz z lotniskiem w Szymanach,

a także szereg terenów inwestycyjnych włączonych do Warmińsko-Mazurskiej Strefy Ekonomicznej – podstrefa Nidzica.

Dostęp do zatrudnienia na nidzickim rynku pracy utrudnia struktura zarejestrowanych bezrobotnych. W ewidencji przeważają m. in. mieszkańcy pobliskich wsi. Tabela nr 4 przedstawia liczbę bezrobotnych w gminach powiatu nidzickiego w latach 2015-2016.

Lp ..	Gmina	Liczba bezrobotnych w latach:			
		2015	2016		
		ogółem	ogółem	w tym:	
				kobiety	bez prawa do zasiłku
1.	Nidzica	955	740	435	599
2.	Kozłowo	390	327	193	275
3.	Janowiec Kościelny	141	92	53	80
4.	Janowo	125	97	55	82
Ogółem		1611	1256	736	1036

Tabela nr 4 Liczba bezrobotnych w gminach powiatu nidzickiego w latach 2015-2016.

Źródło: sprawozdania MPiPS – 01 za 2015 i 2016. Obliczenia własne.

Dynamika bezrobocia zależy od napływu osób bezrobotnych oraz ich odpływu. Poniższa tabela ukazuje to zjawisko w gminie Nidzica.

Rok	Napływ bezrobotnych			Odpływ bezrobotnych			
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym:		
		poprzednio pracujący	niepracujący		podjęcia pracy	niepot. gotow.	dobrow. rezygn.
2015	2975	2522	453	3260	1657	628	231
średnio w miesiącu	248	210	38	272	138	52	19

2016	2465	2157	308	2820	1375	698	202
średnio w miesiącu	205	180	26	235	115	58	17

Tabela Nr 5. Napływ i odpływ bezrobotnych w latach 2015-2016.

Źródło: sprawozdania MPiPS – 01 za I – XII 2015 i 2016. Obliczenia własne.

Obecnie, kiedy prawie każdy posiada własny środek transportu możliwy jest swobodny przepływ osób. W Polsce najbardziej zauważalna jest migracja wewnętrzna ludności ze wsi do miast. O intensywności odpływu wędrownego ludności mówi wartość salda migracji. Saldo migracji to różnica pomiędzy napływem i odpływem ludności. Jest to zatem wskaźnik, który charakteryzuje końcowy efekt ilościowy procesów migracyjnych dla danej populacji. W województwie warmińsko-mazurskim saldo migracji wewnętrznych w ujęciu miasto wieś było ujemne, jednak w miastach zmniejszyło się z -2 708 osób w 2010 r. do -1 237 w 2015 r., podczas gdy na wsi wartość bezwzględna ujemnego salda wzrosła ponad 100 krotnie, tj. z -13 osób do -1 372. W 2015 r. po raz pierwszy ujemne saldo migracji w mieście było niższe w miastach niż na wsi⁴⁹. W powiecie nidzickim wynosiło -807. 2 087 aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu nidzickiego osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 280 pracujących przyjeżdża do pracy spoza powiatu- tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -807, natomiast dla gminy Nidzica wynosi 176, gdyż wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Nidzicy 355 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 531 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gmin.

Wielu ludzi w powiecie nidzickim przyjeżdża do pracy do Nidzicy, gdyż ma ona dobrze rozwinięty rynek pracy. Przyczyną tego jest duże bezrobocie w gminach wiejskich Powiatu Nidzickiego. W Nidzicy mają szansę znalezienia zatrudnienia.

VI. Oddziaływanie miasta na środowisko naturalne

Na terenach na których obecnie położona jest Nidzica zmieniona została pierwotna rzeźba terenu. Region przekształciła działalność człowieka, głównie zabudowania powstałe na tym obszarze, ale również kopalnictwo piasków i żwirów

⁴⁹ Migracje wewnętrzne ludności w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2015, str.8.

występujące dawniej na terenach położonych na południe od stadionu. W obrębie miasta gleby są w większości zdegradowane, zwłaszcza w dolinie Nidy, gdzie grunty rodzime nadścielone są nasypami antropogenicznymi. Na terenach niezainwestowanych przeważają gleby pochodzenia organicznego wykształcone na torfach. W obrębie miasta występują ptaki rzędu wróblowatych oraz z rodziny krukowatych. Tereny o naturalnej rzeźbie wykorzystywane są w celach rolniczych (ogródki działkowe, łąki, lokalnie grunty orne). Mamy również tereny rolniczo nieużytkowane, które uległy wtórnej secesji roślinności np. w obniżeniu między ulicami Żeromskiego i Limanowskiego, a także w dolinie Nidy na północ od zabudowy przemysłowej przy ul. Traugutta⁵⁰. Stan wód Nidzicy uległ polepszeniu w stosunku do lat ubiegłych. Zawdzięczamy to powstaniu oczyszczalni ścieków.

Badania zanieczyszczeń powietrza w roku 2000 prowadził WIOŚ Olsztyn na ul. Rataja w Nidzicy. Prowadzono je w listopadzie, objęły stężenie pyłu zawieszonego ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, amoniaku, a także metanu i węglowodorów niemietanowych. Wartości maksymalne nie przekraczały dobowych wartości dopuszczalnych. Ponowiono je w 2010 roku. Stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego⁵¹. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń prawdopodobnie była wzmożona emisja ze źródeł komunalnych spowodowana szczególnie mroźną na tle wielolecia zimą. Jeżeli chodzi o zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery prowadzona jest modernizacja miejskiej kotłowni.

Największym źródłem hałasu w gminie i w mieście Nidzica jest droga krajowa nr 7, a także drogi wojewódzkie. Z prowadzonych przez WIOŚ w 2003 roku i w 2005 roku badań hałasu drogowego przy drodze krajowej nr 7 wynika, że poziom hałasu w miejscowości Litwinki (10 m od krawędzi jezdni) wynosił średnio odpowiednio 70,8 dB i 70,5 dB, a w miejscowości Kanigowo (8 m od krawędzi jezdni) wynosił średnio odpowiednio 74,5 dB i 75,3 dB. Są to wartości przekraczające wartości dopuszczalne dla zabudowy mieszkaniowej (ówcześnie 60 dB, obecnie 65 dB) i bliskie wartości progowej, która dla zabudowy mieszkaniowej wynosi 75 dB⁵²”. Obecnie sytuacja

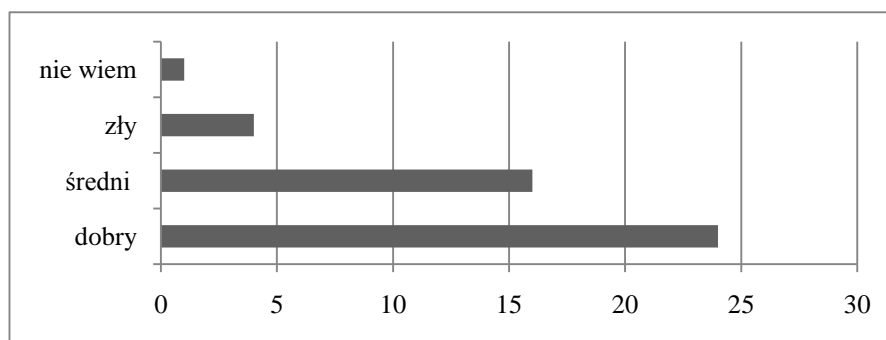
⁵⁰ PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica str.4

⁵¹ Tamże, str. 8

⁵² PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica str.8

w tych miejscowościach uległa poprawie, gdyż nowa wstęga drogi krajowej nr 7 przebiega od nich w znacznej odległości.

Miasto nie jest objęte prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody. Na obszarze Nidzicy znajdują się tereny chronione przed nadmiernym hałasem. Jest to głównie zabudowa mieszkalna. Obowiązują na niej wartości dopuszczalne i wartości progowe poziomu hałasu. Rycina nr 11 ukazuje ocenę stanu środowiska w Nidzicy.

Ryc. 11 Ocena stanu środowiska w Nidzicy według ankietowanych.

Źródło: opracowania własne

VII. Prognoza oddziaływania miasta na tereny sąsiednie w przyszłości

Tereny objęte planem zmiany zagospodarowania są w większości przekształcone przez działalność człowieka. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego znajdują się następujące obszary przeznaczone pod zabudowę, m. in. Specjalna Strefa Ekonomiczna. Obszary te w związku z usytuowaniem budynków zostaną pozbawione istniejącej roślinności.

Występujące na tych terenach ptaki są przyzwyczajone do przebywania w pobliżu siedlisk ludzkich, więc planowane zmiany nie wpłyną na ich występowanie. Realizowanie powyższego planu nie powinno wpłynąć negatywnie na bioróżnorodność regionu. Jednakże sposób realizacji planu zagospodarowania terenów biologicznie czynnych może wpłynąć na zmianę występujących gatunków, w szczególności flory.

Przewidywane zagospodarowanie terenu, podczas jego zamieszkania przez ludzi nie powinno sprawiać tymże trudności. W planie zawarte są ustalenia o zakazie realizowania usług i prowadzenia działalności produkcyjnej stwarzających uciążliwość dla sąsiednich nieruchomości. W trakcie realizacji powstawania zabudowań mogą mieć miejsce ewentualnie oddziaływania krótkoterminowe

i średnioterminowe, związane z okresowymi uciążliwościami wynikającymi z powodu pracujących maszyn.

Na terenie powiatu będzie następował sukcesywny wzrost ilości wytwarzanych ścieków bytowo-gospodarczych wraz z rozrastaniem się terenów zabudowanych. Do czasu doprowadzenia do nich kanalizacji miejskiej konieczne będzie stosowanie szczelnych zbiorników. Prawidłowe ich funkcjonowanie nie powinno wpłynąć negatywnie na środowisko. Ewentualne szkody mogą wystąpić, gdy nastąpi awaria tego uciążliwego w eksploatacji systemu odprowadzania ścieków.

Zagrożenie dla czystości powietrza wiąże się z sezonem grzewczym. W planie wprowadzono zakaz stosowania w indywidualnych systemach grzewczych instalacji wysokoemisyjnej, co minimalizuje zagrożenie pogorszenia się stanu powietrza. Prognozy nie wykazują, aby zagospodarowanie nowych terenów miało wpływ na klimat lokalny.

Rozwój urbanizacji, zabudowa z zachowaniem ładu przestrzennego, uporządkowanie nieużytkowanych terenów powinno pozytywnie wpłynąć na estetykę krajobrazu miasta.

Na terenie miasta znajduje się złoża kruszywa naturalnego. W planie zagospodarowania ten teren jest przeznaczony pod zabudowę mieszkań jednorodzinnych. Nie spowoduje to jednak jego zniszczenia bądź uszczuplenia jego zasobów.

Projekt zagospodarowania terenu uwzględnia tereny i obiekty objęte ochroną dóbr kultury. Ustala on zasady kształtowania środowiska kulturalnego i ochrony dóbr kulturalnych. Powinno to sprzyjać zachowaniu wysokiej jakości krajobrazu kulturalnego.

Realizacja nowego planu zagospodarowania nie powinna spowodować istotnych negatywnych oddziaływań wywołanych zależnościami między poszczególnymi elementami środowiska.

VIII. Podsumowania i wnioski

Nidzica jako jedyne miasto w powiecie nidzickim odgrywa bardzo ważną rolę ponieważ stanowi siłę motorową dla życia mieszkańców miasta jak i pobliskich wsi. Rozwija się prężnie, dzięki władzom samorządowym składających wnioski o przyznanie dotacji na ten region. Działania finansowane są częściowo z budżetu gminy Nidzica, z budżetu państwa, z programów pomocowych Unii Europejskiej, Rządu RP, z Fundacji Zagranicznych, z instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych, a także z polskich fundacji i organizacji, od inwestorów lokalnych, krajowych i zagranicznych.

W Nidzicy powstała podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Ułatwia to zarejestrowanie firm na tym terenie, jak również rozwój firm już istniejących. Sam ISOROC zatrudnia 215 osób, a ciągle otwiera nowe taśmy produkcyjne. Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna wydała kolejne zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Firmami, które je otrzymały są: Mazurskie Mleko sp. z o.o. i Spółka Alto. Ta ostatnia zainwestuje ponad 21 mln złotych i utworzy przynajmniej 20 miejsc pracy.

Te działania sprawią że zasięg oddziaływania Nidzicy się zwiększy. Powstanie więcej miejsc pracy powodując tym samym zmniejszenie się bezrobocia w powiecie. Osoby wcześniej bezrobotne, teraz posiadające zatrudnienie, będą miały stały dochód, który z pewnością w większości wykorzystają w lokalnych sklepach i zakładach usługowych. Zwiększy to przychód małych i większych przedsiębiorców, co w przyszłości spowoduje większe wpływy do budżetu gminy i powiatu. Bedzie więcej środków do wykorzystania na potrzeby mieszkańców.

Spis literatury

1. Dutkiewicz W.: Praca magisterska. Przewodnik metodyczny dla studentów pedagogiki, Kielce 1998, Dom Wydawniczy STRZELEC, s. 31.,s.50, s.55,s.70-71.
2. Encyklopedia Warmii i Mazur www.encyklopedia.warmia.mazury.pl
3. Garncarska Wioska (XI 2017): www.garncarskawioska.pl
4. Gmina Janowo(X 2017): www.janowo.pl
5. Karwińska A.: Rola miast w procesie społecznym w Polsce. Rzeszów 2015, Uniwersytet Rzeszowski, s. 25-31.
6. Kondracki J.: Geografia regionalna Polski. Warszawa 2013,Wydawnictwo Naukowe PWN.
7. Kozowo: www.kozlowo.pl
8. Leksykon Kultury Warmii i Mazur: www.leksykonkultury.ceik.eu
9. Łobocki M.: Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych. Kraków 2001, Oficyna Wydawnicza Impuls,s.78-79, s.217, s.273.
10. Migracje wewnętrzne ludności w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2015, str.8.
11. Miody Nidzica(X 2017): www.miodynidzica.pl
12. Nidzica: www.nidzica.pl
13. Nidzicki Ośrodek Kultury: www.nok.nidzica.pl
14. Niziny Wschodniobałtycko- Białoruskie' www.prezi.com
15. Nougier L.: W czasach Majów, Azteków i Inków. Wrocław 1991, Wydawnictwo Dolnośląskie, s. 8-12.
16. Nougier L.: Czasy prehistoryczne. Wrocław 1991, Wydawnictwo Dolnośląskie, s. 46-50,s. 58-59.
17. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica s.4, s.8.
18. Przyroda Ziemi Nidzickiej Gmina Nidzica. Pod redakcją W. Nowosielskiego i A. Midury. Nidzica 2012, MICHALINEUM GIWWR przy ZS nr 2, s. 9.
19. Redaktor: Dej M.: Raport o stanie polskich miast 2016 stan gospodarczy. s. 5-15.
20. Sochacki W.: Historia dla maturzystów: repetytorium. Bydgoszcz 2007, Oficyna Wydawnicza Branta, s. 5-12.
21. Strategia Rozwoju Gminy Janowiec Kościelny
22. Strategia rozwoju Powiatu nidzickiego w latach 2016-2022
23. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowo na lata 2014-2020

24. Powiat Nidzicki- rynek pracy: www.polskawliczbach.pl
25. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY NIDZICA s. 8.
26. Szymańska D.: Geografia osadnictwa. Warszawa 2009, Wydawnictwo Naukowe PWN, s.37-40, s.47, s. 171-172, s.234-244.
27. Szymańska D.: Urbanizacja na świecie. Warszawa 2007, Wydawnictwo Naukowe PWN, s.46-47, s.45, s.48.
28. URBANEWS: www.urbnews.pl
29. Wędrówki przyrodnicze leśnymi ścieżkami Ziemi Nidzickiej. Pod redakcją D. Kierzkowskiej i P. Kościjańczuka. Olsztyn 2016, WFOŚ, s.13-15, s. 19-25, s. 29-31, s.35-43.

Spis fotografii

Fotografia 1 Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i Świętego Wojciecha.....	12
Fotografia 2 Kościół ewangelicko- augsburski pw. św. Krzysztofa.....	12
Fotografia 3 Browar nidzicki.....	13
Fotografia 4 Kościół pw. św. Rocha.....	14
Fotografia 5 Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym.....	14
Fotografia 6 Wnętrze kościoła pw. św. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym.....	15
Fotografia 7 Tatarski Kamień na polach wsi Tatary.....	16
Fotografia 8 Widok na Garncarską wioskę.....	21

Spis rycin..

Ryc. 1 Lokalizacja jednostek administracyjnych powiatu nidzickiego.....	9
Ryc. 2 Procentowy udział osób pracujących w sektorach gospodarki narodowej.....	17
Ryc. 3 Miejsce zamieszkania uczniów grupy męskiej.....	18
Ryc. 4 Miejsce zamieszkania uczniów grupy żeńskiej.....	19
Ryc.5 Najlepiej funkcjonujące instytucje działające na rzecz lokalnej społeczności....	19
Ryc. 6 Kto zyskuje na sąsiedztwie Nidzicy.....	22
Ryc. 7 Czy Nidzica zmieniła się w ciągu ostatnich 10 lat.....	22
Ryc. 8 Ocena zmian jakie zaszły w Nidzicy.....	22
Ryc. 9 Najlepiej rozwinięte sfery funkcjonowania miasta.....	24
Ryc. 10 Ankietowani o inwestycjach, które wpłynęły na Nidzicę.....	25
Ryc. 11. Ocena stanu środowiska w Nidzicy według ankietowanych.....	31

Spis tabel

Tabela 1 Sołectwa w poszczególnych gminach powiatu nidzickiego.....	9
Tabela 2 Liczba ludności w gminach powiatu nidzickiego.....	17
Tabela 3 Wiekowy podział uczących się osób w powiecie nidzickim.....	18
Tabela 4 Liczba bezrobotnych w gminach powiatu nidzickiego w latach 2015-2016...28	
Tabela 5 Napływ i odpływ bezrobotnych w latach 2015-2016.....	28

Załącznik 1 ANKIETA

Prosimy o wypełnienie ankiety, której wyniki będą opracowane poza szkołą.

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

1. Płeć: kobieta mężczyzna
2. Miejsce zamieszkania(wpisz właściwe)
 - a) wieś.....
 - b) miasto.....
3. Czy Twoim zdaniem Nidzica zmieniła się w ciągu ostatnich 10lat?
 - a) Tak
 - b) Nie
4. Czy zmiany które zaszły w ostatnim dziesięcioleciu oceniasz pozytywnie?
 - a) Tak
 - b) Nie
5. Spośród wszystkich zmian mających miejsce w ciągu 10 lat wymień dwie o największym wpływie na życie mieszkańców?
 - a)
 - b)
6. Które z podanych poniżej sfer funkcjonowania miasta uważasz za najlepiej rozwinięte?
(Proszę o wskazanie znakiem „x” maksymalnie trzech wariantów odpowiedzi)
 - gospodarka komunalna i mieszkaniowa
 - lokalna przedsiębiorczość
 - instytucje kultury i działalność kulturalna
 - administracja publiczna
 - szkoły
 - ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne
 - infrastruktura techniczna
 - sport i rekreacja
7. Proszę wskazać kto Twoim zdaniem najbardziej zyskuje na sąsiedztwie z Nidzicą?
(Proszę o wskazanie znakiem „x” maksymalnie trzech wariantów odpowiedzi)
 - szkoły i ośrodki naukowe
 - władze lokalne
 - mieszkańcy miasta
 - lokalni przedsiębiorcy
 - trudno powiedzieć
8. Jakie branże gospodarki powinny rozwijać się w mieście?
.....
9. Czy w najbliższym czasie zamierzasz przenieść się w inne miejsce aniżeli Nidzica i własne miejsce zamieszkania? Tak (odp. na pyt. 10) nie (odp. Na pyt. 11)
10. Proszę wskazać, co jest argumentem za pozostaniem w mieście?
 - wysoka jakość szkół
 - szansa na dobre zatrudnienie
 - atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i rodzin
 - pozytywne nastawienie mieszkańców względem siebie
 - możliwość zaspokojenia swoich potrzeb zawodowych i życiowych
 - inne (jakie?)
11. Jakie są przyczyny przeprowadzki?
 - szkoła/studia
 - poszukiwanie pracy
 - względy osobiste

- niezadowolenie z obecnego miejsca zamieszkania
 - inne (jakie?)
12. Pracę, których instytucji, działających na rzecz lokalnej społeczności, oceniasz najlepiej? (Proszę o wskazanie znakiem „x” maksymalnie trzech wariantów odpowiedzi)
- finanse i bankowość
 - policja i sądy
 - szkoły
 - służba zdrowia
 - administracja publiczna
 - opieka społeczna
12. Jak oceniasz ogólny stan środowiska w powiecie nidzickim?
- a) dobry b) średni c) zły d) nie wiem
13. Czy masz zapewniony dojazd do szkoły? Tak nie
14. Jakie są według Ciebie najpoważniejsze problemy społeczne mieszkańców powiatu nidzickiego? (proszę wskazać max. 2 odpowiedzi)
- Migracja młodych ludzi za pracą
 - Duże różnice w warunkach życia, zarobkach.
 - Bezrobocie
 - Ubóstwo
 - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.
 - Słaba integracja mieszkańców
15. Jakie są Twoim zdaniem najpoważniejsze problemy ekonomiczne mieszkańców? (proszę wskazać max. 2 odpowiedzi)
- Brak niewystarczającej liczby miejsc pracy.
 - Brak potencjalnych inwestorów.
 - Brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw.
 - Słaby rozwój handlu i usług handlowych.
 - Słaba promocja miasta, co za tym idzie niewykorzystanie potencjału